

VIP Makkerskap

Tiltak for et godt læringsmiljø fra
VIP Psykisk helse i skolen

Til skolens ledelse, vgs
2023/2024

Hva er VIP Makkerskap?

VIP Makkerskap driftes av VIP Psykisk helse i skolen. Vi jobber for å fremme elevenes psykiske helse og trivsel, og vi har flere tilbud til skolene. VIP Makkerskap er et av våre mest brukte tiltak – i skoleåret 2022/2023 ble det benyttet av over 150 videregående skoler i Norge.

Makkerskapskonseptet er hentet fra den danske organisasjonen [Netwerk](#) og bygger på kjente prinsipper for klasseledelse. Prinsippene er neppe fremmede for skolen. VIP Makkerskap er derimot strukturert som en del av det viktige arbeidet med psykisk helse ved den enkelte skole, og satt i sammenheng med implementeringen av det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring (FoL).

Kontaktlærer tar ansvar for å danne makkerpar og makkergrupper fra første skoledag av. Makkerpar og makkergrupper har bestemte oppgaver knyttet til hverandre, og inndelingen benyttes også til faglig samarbeid. Etter tre uker rulleres par og grupper, slik at man får anledning til å samarbeide med forskjellige medelever. VIP Makkerskap handler om å gi elevene en trygg og forutsigbar overgang fra ungdomsskole til videregående skole, samt et godt læringsmiljø som fremmer trygghet og tilhørighet. Gjennom enkle øvelser får makkerne trening i samarbeid og kommunikasjon.

Vi vet at elevene bruker mye energi de første ukene av skoleåret på å finne sin sosiale plass og at faglig og sosial fungering henger tett sammen. Ved å benytte VIP Makkerskap allerede fra første skoledag, legges det til rette for at elevene blir kjent på tvers av eksisterende relasjoner, noe som forebygger ekskluderende klikkdannelser. VIP Makkerskap handler om kollegialt felleskap – å øve på å være en god kollega for sine ulike medelever.

Målsetting

Hovedmålet med VIP Makkerskap er å skape et godt psykososialt læringsmiljø hvor elevene opplever trygghet og tilhørighet.

Delmålene er:

- Å fremme elevers psykiske helse, trivsel og læring.
- Å styrke elevers sosiale og relasjonelle kompetanse.
- En trygg og forutsigbar skolestart.
- Å etablere et godt klassemiljø tidlig.
- At elevene skal bli kjent med de andre i klassen.
- Å skape gode arbeidsrelasjoner som fremmer livsmestring i skolehverdagen.

Hva betyr det å være i et makkerskap?

- Makkerne sitter ved siden av hverandre i klasserommet i alle fag hvor hele klassen er samlet. Faglærere som har elevgrupper på tvers av klasser kan operere med egne makkerskap og -grupper.

- Makkerne hilser på hverandre når de treffes og viser interesse for hverandre, for eksempel ved å spørre hverandre om hvordan helga har vært.
- Makkerne er oppmerksomme på om den andre trives. Har makkeren noen å være sammen med i friminuttene? Kommer makkeren til sosiale arrangementer med klassen/på skolen? Hvis makker blir bekymret skal hen henvende seg til en lærer.
- Makkerne kontakter hverandre ved fravær. Den som er borte sender en melding til sin makker for å gi beskjed. Hvis hen glemmer dette, sender makker en melding der det for eksempel kan stå: «Hei! Ser at du er borte i dag. Håper vi sees i morgen.»
- En makkergruppe består av to makkerpar.
- Ved hvert makkerbytte utarbeides en egen gruppekontrakt i makkergruppa.
- I timene kan lærer be elevene om å jobbe sammen i makkerpar eller i makkergruppe. Makkerne kan også samarbeide om lekser.

Implementering av VIP Makerskap

- 1) Samarbeidsmøte med skolen og VIP sentralt (60 minutter)
- 2) Opplæring av lærere, ledelse og elevtjeneste ved VIP sentralt (3 timer)

Se <https://vestreviken.no/vip-psykisk-helse-i-skolen> for mer informasjon.

Evaluering og forskning

VIP Makerskap blir årlig evaluert av elever og lærere.

Samlede tall fra elevenevalueringene (2015-2023) viser at 78 % av omtrent 33 000 elever i Vg1-Vg3 er enige eller delvis enige i at VIP Makerskap har gitt dem en bedre skolestart. 75 % er helt eller delvis enige i at de har blitt kjent med flere i klassen. 66 % av elevene er helt eller delvis enige i påstanden om at tiltaket har bidratt til at det føles trygt å være på skolen, og 59 % i at de har følt seg mindre utenfor. 27 % av elevene er helt eller delvis enige i at VIP Makerskap har ført til mindre fravær for dem.

Samlede tall fra lærere (2016-2021) viser at 75 % av 1538 lærere er fornøyde eller svært fornøyde med VIP Makerskap. 73 % er helt eller delvis enige i at VIP Makerskap har gitt en bedre skolestart for deres elever. Hva gjelder fravær, så er det kun 14 % av lærerne som er helt eller delvis *uenige* i at VIP Makerskap kan ha ført til at enkelte elever har hatt mindre fravær.

En effektstudie av VIP Makerskap (Morin, 2021) fant signifikant bedre skår på utfallsvariabelen «sosialt klasserommiljø» ved skolene som hadde hatt VIP Makerskap sammenliknet med kontrollgruppen av skoler som ikke hadde hatt tiltaket. Effekten ble sterkere når tiltaket var benyttet over flere år. Kvalitative data fra lærere indikerte at mange opplevde VIP Makerskap som positivt fordi de mente det ga elevene ulike sosiale muligheter.

Ungsinn, et tidsskrift for virksomme tiltak for barn og unge, har i 2023 vurdert VIP Makerskap til evidensnivå 3 – tiltak med noe dokumentasjon på effekt. Det trekkes fram at VIP Makerskap er godt beskrevet med et bredt faglig fundament, hvor det samtidig er

behov for mer forskning på tiltaket og et tydeligere teoretisk rammeverk (noe vi allerede arbeider med). Les Ungsinn sin vurdering av VIP Makkerskap her:

https://ungsinn.no/post_tiltak_arkiv/vip-makkerskap-1-utg/

Tips til gjennomføring og opplæring

Erfaringsdeling – skoler som kjenner tiltaket forteller

Skoler i nærområdet som har gjennomført VIP Makkerskap, eller lærere som har erfaring med tiltaket, kan gjerne bidra med innspill til gjennomføring samt erfaringsdeling på opplæringer.

Tydeliggjør at VIP Makkerskap er en del av skolens arbeid med folkehelse og livsmestring

VIP Makkerskap kan være et viktig bidrag i skolens arbeid med det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring. Snakk med lærerne om hvordan tiltaket kan bidra til å svare på formuleringene i læreplanen.

Involver skolehelsetjenesten

Helsetjenesten ved skolen er en viktig ressurs for VIP Makkerskap. De kan blant annet bidra til en økt forståelse for hvorfor skolen gjennomfører tiltaket. Helsetjenesten kan for eksempel bruke tall fra Ungdataundersøkelsen, relevant forskning og historier fra sin arbeidshverdag om hva utenforskap kan gjøre med elever i skolehverdagen.

Samarbeid med fylkets mobbeombud/elev- og lærlingeombud/ombud for barn og unge

VIP Psykisk helse i skolen samarbeider med flere ombud om VIP Makkerskap. Mange skoler gjør også dette lokalt. Ombudene kan bidra med sin fagkompetanse på opplæringer i VIP Makkerskap.

Foto: Beathe Schieldrop

Ledelsens rolle i gjennomføringen av VIP Makerskap

- Det er avgjørende at rektor og øverste ledelse tar eierskap til tiltaket, er tydelig overfor sitt kollegium på hvorfor skolen ønsker VIP Makerskap og følger opp lærerne i gjennomføringen av tiltaket.
- Ledelsen har ansvar for å finne en koordinator for VIP Makerskap. Koordinator får tilgang på materiell og evalueringsrapport og er kontaktperson for VIP Psykisk helse i skolen. Dersom skolen også gjennomfører VIP Snakk om det (tidligere VIP-programmet) og har et lokalt VIP-team, bør teamet se gjennomføringen av VIP Makerskap og VIP Snakk om det i sammenheng.
- Ledelsen er ansvarlig for organisering av opplæring av lærerne samt implementering av tiltaket på skolen. Opplæringen gjennomføres av VIP Psykisk helse i skolen.
- Ledelsen er tett på lærerne i deres gjennomføring i VIP Makerskap, og bidrar til at lærerne får delt sine erfaringer og spørsmål knyttet til praktisk gjennomføring i sine klasser.
- Ledelsen sørger for at gjennomføringen av VIP Makerskap er oppført i skolens årshjul og planer.
- Ledelsen har ansvar for at det blir gitt informasjon om VIP Makerskap til kommende elever og foresatte.
- Det er viktig at ledelsen/elevtjenesten bistår læreren med informasjon fra ungdomsskolen slik at det for eksempel unngås at elever i en mobberelasjon blir makkere.
- Ledelsen i samarbeid med koordinator for VIP Makerskap bør lage en plan der det legges til rette for tid til oppgaver ved bytte av makkere og makkergrupper (se forslag til plan i lærerveiledningen).

VIP Psykisk helse i skolen

For mer informasjon, se vår hjemmeside:

<https://vestreviken.no/vip-psykisk-helse-i-skolen>

Har du spørsmål? Kontakt oss på vip@vestreviken.no